

DELO

glasilo KPI za slovensko narodno manjšino

TRST - 18. julija 1980
Leto XXXII. - Štev. 13
Petnajstdnevnik - Quindicinale
Abbon. postale - Gruppo II/70
200 lir

Korak nazaj, dva koraka naprej

Gospodarsko in industrijsko sodelovanje z Jugoslavijo na obmejnem področju se mora premakniti z mrtve točke — Preprečen «referendum» o industrijski coni na Krasu — Stališča KPI

Prejšnje dni sta se v Rimu pogovarjala jugoslovanski zvezni tajnik za zunanje zadeve Vrhovec in italijanski zunanji minister Colombo. V zaključnem sporočilu sta potrdila željo obeh držav, da bosta nadaljevali po poti sodelovanja na vseh področjih in torej uresničevanja osimskih sporazumov. Sklenila sta tudi, da bodo odbori strokovnjakov nadaljevali proučevanje še odprtih zadev in med temi tudi vprašanje mešane industrijske cone na meji med Italijo in Jugoslavijo.

Mešana industrijska cona je bila v Trstu jabolko spora, ne po naši krivdi, pač pa zaradi globokega nerazumevanja, ki je nanj naletela pri javnem mnenju. Ne tajimo, da gre za spretno instrumentalizacijo, dezinformacijo in plašenje javnega mnenja, ki je bilo izkrivljeno v tolikšni meri, da je tudi zaradi tega okrepilo reakcionarno Listo za Trst in druge revanšistične sile v mestu.

Po treh volilnih preizkušnjah smo morali, žal, ugotoviti, da to niso bile muhe enodnevnice, temveč da je na površje izbruhnilo mnogo več od tega, kar naj bi predstavljalo zgolj skrb za okolje. Na kocki sta celotno sodelovanje z Jugoslavijo in s tem bodočnost Trsta, sporno postaja celo vprašanje omikanega sožitja med italijansko večino in slovensko manjšino.

Komunisti smo bili in smo še sedaj prepričani, da je osimska izbira uresničitve industrijske cone na Krasu izvedljiva in gospodarsko koristna, prepričani pa smo tudi, da smo s temi stališči veslali odločno proti toku.

Iz ankete javnega mnenja, ki smo jo izvedli pomladi, pred volitvami, smo tudi razumeli nekaj drugega. Res je, da dobri dve tretjini (ali morda še več) anketirancev nasprotujejo uresničitvi industrijske cone na Krasu, je pa prav tako res, da samo

Dokument vodilnih organov Avtonomne tržaške federacije KPI

Federalni komite in federalna kontrolna komisija Avtonomne tržaške federacije KPI, zbrana na skupni seji dne 13. julija 1980, sta po poročilu, ki ga je imel sekretar Claudio Tonel, glede hipoteze ljudskega glasovanja o ustanovitvi mešane industrijske cone, po široki razpravi, v kateri je sodelovalo 34 tovarišev, sprejela naslednjo resolucijo:

«Federalni komite in federalna kontrolna komisija podčrtujeta pozitivne zaključke nedavnega srečanja zunanjih ministrov Italije in Jugoslavije v Rimu in pomen skupnega poročila, ki je bilo objavljeno ob zaključku razgovorov, v katerem se potrjuje volja po delovanju za razvoj kooperacije na vseh področjih med obema državama v okviru osimskih sporazumov ter obojestransko zavzetost za to, da se konkretno prouči odprta vprašanja in rešitve v skladu z obojestranskimi interesi.

To stališče postavlja resne in odgovorne termine v konstruktivnem duhu tudi glede vprašanja mešane industrijske proste cone in lahko predstavlja veljaven doprinos, v splošnem interesu našega prebivalstva, za gospodarski razvoj Trsta, utrditev sodelovanja med Italijo in Jugoslavijo v okviru politike miru v Evropi.

Federalni komite in federalna kontrolna komisija sodita zato, da je neobhodno potrebno sprostiti obstoječi položaj, upoštevajoč občutljivost in zaskrbljenost prebivalstva.

KPI zahteva od italijanske vlade, naj uresniči vse predvidene iniciative gospodarske in industrijske kooperacije med Italijo in Jugoslavijo, zagotovi konkretne ukrepe za industrijski razvoj Trsta in da se torej zavzame pri jugoslovanski vladi za to, da se premakne industrijska cona na Krasu ter pospeši kooperacija izven samega Krasa.

Potrebno je osredotočiti napore za doseg jasnih odgovorov s strani italijanske vlade.

Federalni komite in federalna kontrolna komisija sodita, da v luči pomembnih novosti vprašanja zavzamejo novo dimenzijo, kajti jasno je, da bi ustanovitev mešane industrijske cone na drugem mestu lahko zainteresirala druge občine v pokrajini in druga področja v deželi. Zato dajeta mandat komunistični svetovalski skupini na tržaški občini, naj, v pričakovanju odgovorov, ki jih mora italijanska vlada dati čimprej, zahteva umik sklepa o ljudskem glasovanju.

Federalni komite in federalna kontrolna komisija, medtem ko potrjujejo sklep, ki je bil sprejet 28. februarja t.l. glede ljudskega glasovanja o nekaterih konkretnih zadevah, poudarjata, da katerakoli alternativna rešitev mora biti sprejeta samo po posvetovanju in s soglasjem prebivalstva».

**Federalni komite in federalna kontrolna komisija
Avtonomne tržaške federacije KPI**

Korak nazaj, dva koraka naprej

ena tretjina nasprotuje sodelovanju z Jugoslavijo. Druga tretjina pa zagovarja stališče, da je sodelovanje med Italijo in Jugoslavijo na industrijskem področju krvavo potrebno, vendar «ne na Krasu».

Vsekakor je to bilo protislovje, ki je težilo na tržaško javno mnenje in njegove politične izbire. Vemo tudi, da so se v protestniškem gibanju proti demokratičnim strankam in proti Osimu združile sile, ki so kazale skrb za onesnaženje kraškega okolja in druge, ki jim za to sploh ni bilo mar, saj so govorile predvsem o «narodnostnem onesnaževanju», češ da bi industrijsko sodelovanje z Jugoslavijo spremenilo narodnostno lice našega mesta. To je dalo povoda za nacionalistične kampanje in rastoče pojave nestrpnosti.

KPI se je proti vsemu temu borila, pa čeprav marsikdaj sama, brez zaveznikov. Prepričala pa se je tudi, da je prej ko slej potrebno razčiščenje: nasprotno fronto moramo razdeliti, ločiti zaslepljene demokrate od šovinistov.

Poudarjamo: komunisti smo prepričani, da je industrijsko sodelovanje med Italijo in Jugoslavijo na Krasu možno, uresničljivo in koristno. Pogoji za to pa je vsekakor soglasje vsaj večine prebivalstva, kajti nihče si ne more predstavljati, da bi se šli mešano industrijsko cono tako, da bi pošiljali na Kras karabinjerje in vojsko ali s prefekturnimi komisarji na tržaško občino.

Prav zaradi tega, ker je doslej manjkal element soglasja, smo komunisti prejšnje dni izdelali nov predlog, ki izhaja iz prepričanja, da je mir na vzhodni meji predragoce na dobrina, da bi ga lahko še dalje kalili spori in revanšistična gibanja. V vzdušju prijateljstva lahko Italija in Jugoslavija rešita tudi odprta vprašanja kraške cone, predvsem pa morata začeti ostalo gospodarsko in industrijsko sodelovanje, ki ga predvideva osimski in sedaj tudi sporazum z EGS. Ni dopustno namreč, da je spor okoli lokacije mešane industrijske cone zavrl tudi siceršnje sodelovanje od meji. Minilo je 5 let, odkar je bil zasnovan osimski sporazum in v tem času se je gospodarski položaj na mejnih področjih samo poslabšal, ker so na pot sodelovanja postavili zapreko nesoglasja ob izbiri lokacije mešane cone.

Tako, kakor smo prepričani, da je mešana industrijska cona na Krasu z lahkoto uresničljiva, mislimo, da ni prevelikih težav za novo izbiro, ki naj bi uživala soglasje prebivalstva

in bila zato uresničljiva v najkrajšem času.

Od tod sklep KPI, da predlaga italijanski vladi, naj se pri jugoslovanski sogovornici zavzame zato, da se za sedaj preseli predvidena mešana industrijska cona in da se medtem čimprej pristopi k vsem ostalim oblikam gospodarskega in industrijskega sodelovanja.

Ne izključujemo možnosti, da bi konkretni rezultati tega sodelovanja (nova delovna mesta v industriji, dokazi gospodarske učinkovitosti itd) prepričali tržaško javno mnenje o koristi novih korakov na tej poti in torej tudi hitrejšega uresničevanja predvidenih mešanih industrijskih pobud, tudi na razpoložljivih področjih.

V tem duhu smo komunisti v tržaškem občinskem svetu pripomogli k temu, da je propadla zamisel o jesenskem referendumu, ki bi vsekakor ne bil o lokaciji cone na Krasu, pač pa predvsem poskus prebiscita proti sodelovanju in prijateljstvu z Jugoslavijo. Tako zasnovanega ljudskega posvetovanja res nismo potrebovali. Komunisti nismo proti posvetovanju z ljudstvom, prav nasprotno, to izhaja že iz načelnega stališča, da je mogoče tako pomembne pobude uresničiti v pogojih relativnega soglasja. To-

da poudarjamo, da je posvetovanje možno tedaj, ko ljudje natančno vedo za vsebino tega, o čemer se izrekajo. Doslej pa je bilo vprašanje lokacije na Krasu glavna tema, nihče pa se ni loteval najpomembnejšega: vsebine gospodarskega in industrijskega sodelovanja z Jugoslavijo, konkretnih načrtov in pobud, neizkoriščenih možnosti in pogojev, ki jih nudijo obmejnemu področju in tržaškemu mestu še posebej osimski sporazumi.

Komunisti želimo ob teh vsebinskih vprašanjih združiti čimveč ljudi vseh družbenih slojev, pristojne operaterje, mladino, sindikalnega in strokovne organizacije. Kajti menimo, da je ob tem vsebinskem vprašanju in ob perspektivi nujne industrializacije Trsta v tem okviru (pa čeprav za sedaj izven Krasa) možno premagati reakcionarne in nacionalistične sile, ki se sedaj bohotijo pri nas. Seveda nam gre za čim tesnejše stike z jugoslovanskimi tovariši, ki bodo pač razumeli, v kako težkih in zapletenih pogojih delujemo in razvijamo svojo politiko. Ne gre nam namreč za idealistično pričevanje stališč, pač pa za konkretne rezultate, ki so sedaj možni in ki naj spremenijo sedanje pogoje dela.

Prav zato se bo morda komu zdelo, da smo stopili korak nazaj, v resnici pa nam gre za to, da se končno premaknemo z mesta in stopimo dva koraka naprej.

Tržaški občinski svet

je strnjeno osvojil predloge levice, komunistov in socialistov,

za:

- **mir in prijateljstvo med Italijo in Jugoslavijo**
- **gospodarsko in industrijsko sodelovanje**
- **preselitev mešane industrijske cone s Krasa**

in v tem smislu vabi italijansko vlado, naj se o tem pogovori z jugoslovansko vlado.

TRŽAČANI,

komunisti menijo, da moramo premostiti stagnacijo, nastalo v našem mestu, ki zaostruje njegovo gospodarsko in družbeno krizo. Potreben nam je

boj za prepoved Trsta, za industrializacijo v okviru italijansko-jugoslovanskega sodelovanja izven Krasa.

Enotnost prebivalstva je terjala odpravo spornega referenduma, ki je nepotreben že zato, ker je bil odstranjen predmet spora. To priznavajo celo radikalci in Lista za Trst, ki so bili pripravljeni odložiti glasovanje za nedoločen čas.

KPI, alternativna sila demagoškemu in zmernemu vodstvu mesta, predlaga Tržačanom enoten nastop za razvoj, kvalificirana delovna mesta, sodelovanje in prijateljstvo med narodi na obmejnem področju.

Autonomna tržaška federacija KPI

Tržaška pokrajina: KD pred izbiro

Tržaška pokrajina ima sedaj novega predsednika. To je socialist Gianfranco Carbone, ki je v prejšnji napredni pokrajinski upravi bil odbornik za zaščito okolja. Zanj so na prvi seji tržaškega pokrajinskega sveta glasovali predstavniki KPI, PSI, PSDI, SSK in KD. Enajst svetovalcev Liste za Trst je glasovalo za svojega kandidata Venturo, fašista pa sta prav tako glasovala za svojega kandidata.

Prvi zaključek tega glasovanja je vse-kakor spoznanje, da je «lista» sicer prejela relativno večino na volitvah, vendar nima več zaveznikov. Če se je priborila do oblasti v Trstu je predvsem zato, ker so demokratične sile razdeljene. Deli pa jih protikomunistični predsodek demokristjanov, ki ne morajo sodelovati s KPI.

Dejansko je težko govoriti o demokratični enotnosti pri izvolitvi socialističnega predsednika na tržaški pokrajini. To pa zato, ker so bile tokrat motivacije zelo različne. Predstavniki PSDI, SSK in KD so namreč volili Carboneja zato, da bi mu poverili «poizvedovalni» mandat do jeseni. V tem času naj bi Carbone preveril, ali je možno oblikovanje ustrezne politično-upravne koalicije, ki bi lahko računala na večino glasov.

Edino komunisti smo glasovali za Carboneja zato, da bi predsedoval demokratični enotni upravi, ki naj bi bila podobna oni, ki je pokrajino vodila doslej in v kateri naj bi bili predstavniki vseh demokratičnih sil ali vsaj še PSI, PSDI in SSK.

Pred pokrajinskim predsednikom je sedaj težka naloga, saj mora biti vsakomur jasno, da z «listo» ni možen

nikakršen dogovor, večjemu upravno sodelovanje v korektnem odnosu med večino in opozicijo. Lista pa, nasprotno, zahteva zase vso oblast. Zato pa bi ji moral nekdo nuditi podporo. Bo to storila KD? Ne vemo.

KPI je vedno predlagala, naj se na pokrajini (in tudi na občini) oblikuje demokratična uprava, ki naj zajamči omikano sožitje in sodelovanje so sedenjo Jugoslavijo. Prejšnja napredna pokrajinska uprava je to vlogo opravljala in marsikdaj navezala stike, ki so se pretrgali v trenutku, ko je na občini zavladovala Lista za Trst.

Prav tako je prejšnja napredna pokrajinska uprava skrbela za mirno sožitje in zaščito pravic Slovencev, za nadaljevanje zastavljene politike psihiatričnega osvobodjanja, za konstruktiven dialog s kulturnimi dejavniki v mestu.

Bo KD sprejela nase odgovornost in prepustila Listi za Trst pokrajinsko upravo? Upamo, da ne. Kajti v tem primeru bi tudi tržaška pokrajina postala zgolj propagandistični organ Liste, kot je občina, ne pa izraz demokratičnih teženj prebivalstva in želje po sožitju. KD stoji zato pred izbiro, ki je kaj preprosta: ali sodeluje s komunisti, socialisti, socialdemokrati in Slovensko skupnostjo v upravi demokratične enotnosti in s tem premosti svoje dosedanje predsodke, ali pa od zunaj podpre koalicijo, kakršna je upravljala pokrajino v zadnjih letih. Tretja izbira je popolno podrejanje Listi za Trst, ki zahteva oblast zase in ni pripravljena demokristjanom nuditi niti drobtinice.

Gre za pravico, ki jo Slovenci zahtevamo že dolgo vrsto desetletij in nam jo doslej oporekajo zgolj s formalnimi argumenti. Seveda želim poudariti, da gre tu predvsem za vsebino, za pravico tržaškega pokrajinskega sveta, da tudi v svojem rednem delu dokazuje nujnost vzdušja omikanega sožitja, ki je edina podlaga uravnovešenega razvoja naših krajev v miru in prijateljstvu med tuživečimi narodnimi skupinami.

Formalno je prejšnji pokrajinski svet sklenil, da uporabo slovenščine dovoli, vendar je bila zahteva zavrnjena pri nadzornih organih.

Vsem, ki slednja stališča zagovarjajo (ali bodo zagovarjali) želim poudariti, da pokrajinski svet predstavlja celotno ozemlje tržaške pokrajine, v kateri so tudi 4 občine, ki izvajajo dvojezičnost na osnovi potrjenega dekreta Zavezniške vojaške uprave. Potrdila ga je, kot znano, po prehodu Trsta pod italijansko upravo, posebna pravosodna komisija, v kateri je bil tudi sedanjí tržaški župan.

Poleg tega je naše področje bilo mednarodno obvezano spoštovati londonski sporazum, katerega vsebino so osimski sporazumi potrdili.

Res je, da se bodo nekateri izgovarjali, da manjka vsedržavna zakonska norma, ki bi to izrecno predvidela. Je pa prav tako res, da ni norme, ki bi to pravico prepovedovala. Spet drugi se bodo izgovarjali na posebno vladno komisijo, ki razpravlja o zaščitnih normah za Slovence. Res pa je tudi, da prav ta vladna komisija teži k temu, da bi zadevo prepustila krajevnim upravam.

Programska izjava M. Lavrenčiča župana v Doberdobu

Doberdob spada med tiste občine v naši deželi, ki so, rekli bi, takoj po volitvah obnovile svojo občinsko upravo, se pravi, izvolile župana in odbor. Novega župana smo naprosili, naj za bralce našega lista nakaže nekaj smernic, ki jih bo zasledovala nova uprava. Tovariš Mario Lavrenčič je med drugim dejal:

Na prvi seji novoizvoljenega občinskega sveta, na kateri so mi zaupali mesto župana, sem je najprej zahvalil vsem doberdobskim občanom, ki so ob upravnih volitvah pokazali tako visok čut odgovornosti in demokracije s

(Nadaljevanje na 8. strani)

Obnavljanje krajevnih uprav

Upravne volitve so časovno že precej odmaknjene, vendar do trenutka, ko sestavljamo pričujoči zapis, še niso bili obnovljeni vsi občinski odbori. V manjših občinah ni bilo zapletov. V Zgoniku so obnovili občinski odbor, katerega mu ponovno predseduje dolgoletni župan Josip Guštin, ki pripada KPI. V repentabrski občini je prav tako ponovno prevzel župansko mesto prejšnji župan dr. Colja, ki pripada socialistični stranki. V obeh občinah je torej obnovljena koalicija komunistov, socialistov in neodvisnih. V Miljah je bil prav tako ponovno izvoljen za župana Willer Bordon, ki pripada listi Frausin to je KPI. Tako kot v Zgoniku in Repentabru je tudi v Doberdobu in Sovodnjah. Omembe vredno je dejstvo, da sta obe omenjeni občini dobili nova župana. V Doberdobu je bil za župana izvoljen Jože Lavrenčič, v Sovodnjah pa Vid Primožič.

Tudi v tržaškem pokrajinskem svetu so se zadeve premaknile z mrtve točke. Na prvi seji, ki je bila minuli ponedeljek, je bil izvoljen za predsednika socialist Carbone, za katerega so glasovali tudi

komunisti in demokristjani ter predstavnika socialdemokratov in Slovenske skupnosti. (O položaju na pokrajini objavljamo zapis na drugem mestu. Uredn.)

Na prvi seji novoizvoljenega pokrajinskega sveta v Trstu — vodil jo je najstarejši svetovalec, dolgoletni miljski župan Millo — sta govorila v slovenščini svetovalec Dolfi Wilhelm (KPI) in dr. Harej (SSK).

Objavljamo del govora, ki ga je imel tov. Wilhelm.

Dolfi Wilhelm v tržaškem pokrajinskem svetu

Dovolite mi, da v svojem materinem jeziku spregovorim na tej prvi seji pokrajinskega sveta, ki predstavlja po svoji sestavi tudi del ozemlja, ki je strnjeno naseljen s slovenskim prebivalstvom.

O obisku Josipa Vrhovca v Rimu

Odnosi med Italijo in Jugoslavijo se uspešno razvijajo

Iz skupnega poročila: «Narodnostne skupnosti (manjšine) so pomemben dejavnik v razvoju dobrega sosedstva»

Kot je znano je bil prejšnji teden na uradnem in prijateljskem obisku v Rimu jugoslovanski zvezni sekretar za zunanje zadeve Josip Vrhovec. Razgovarjal se je z ministrom za zunanje zadeve Colombom in s predsednikom vlade Cossigo. Sprejel ga je tudi predsednik republike Pertini.

Ob zaključku obiska je bilo objavljeno skupno italijansko-jugoslovansko poročilo, v katerem je med drugim rečeno, da sta oba ministra «z zadovoljstvom ugotovila, da se odnosi med Italijo in Jugoslavijo uspešno razvijajo v duhu prijateljstva, dobrega sosedstva, medsebojnega spoštovanja in razumevanja». Ministra sta tudi ugotovila «interese in razpoložljivost obeh strani, da omogočita nadaljnje napredovanje v odnosih in sodelovanju».

V skupnem uradnem poročilu je dalje rečeno, da sta obe strani «z zadovoljstvom vzeli na znanje pomembne rezultate, ki so jih dosegli na področju gospodarskega sodelovanja med obema državama in da so v tem sklopu proučili tudi vprašanja v zvezi z nadaljnjim razvojem trgovskih izmenjav, industrijskega in finančnega sodelovanja».

Beseda je tekla tudi o sodelovanju ob meji in poudarjena je bila nujnost novih naporov, da se doseže ravnovesje v trgovski bilanci v interesu gospodarstva obeh držav.

«Ugotovili so tudi poseben pomen, tako pravi dalje skupno poročilo, razširitve novejših in sodobnejših oblik gospodarskega sodelovanja in še zlasti dolgoročne industrijske kooperacije. V tej luči, pravi dalje poročilo, je treba tudi posvetiti pozornost boljšemu izkoriščanju možnosti sodelovanja na področju energije, prevozov in komunikacij».

V zvezi z osimskimi sporazumi je v skupnem poročilu rečeno, da sta oba ministra «v okviru izmenjave mnenj o razvoju dvostranskih odnosov, potem ko sta potrdila posebno vrednost, ki jo pripisujeta osimskim sporazumom, vzela na znanje dosežene rezultate in potrdila voljo, da se nadaljuje z njihovim uresničevanjem v duhu sodelovanja in prijateljstva. V ta namen sta oba ministra menila, naj se poveri naloga strokovnjakom, naj nadaljujejo s preučevanjem še narešenih vprašanj, vključno s prosto cono, da najdejo rešitve, ki so v interesu obeh držav».

«Italija in Jugoslavija, pravi dalje skupno poročilo, polagata veliko važnost za obmejno sodelovanje in izražata svoj stalni interes za njegov razvoj v okviru odnosov dobrega sosedstva. Zato je bil z obeh strani potrjen skupen namen, da še dalje delata za razvoj obstoječih in za iskanje novih rešitev na področju širjenja in bogatitve odnosov med prebivalci sosednih dežel ter da v tem sodelovanju vidita konkreten prispevek k splošnemu razvoju dvostranskih odnosov».

V zvezi z vprašanji narodnostnih manjšin je v skupnem poročilu rečeno:

«Oba ministra sta posvetila veliko pozornost vprašanjem v zvezi s stanjem in razvojem slovenske narodnostne skupnosti v Italiji in italijanske v Jugoslaviji ter sta poudarila pozitivno vlogo, ki jo opravljata pri prijateljskem sodelovanju in medsebojnem razumevanju. Narodnostne skupnosti so pomemben dejavnik v razvoju dobrega sosedstva. Oba ministra sta potrdila obvezo obeh strani, da v duhu osimskega sporazuma in v okviru svojih ustavnih ureditev ter ob sodelovanju s predstavniki narodnostnih skupnosti (manjšin), nadaljujeta s politiko in sprejmeta učinkovite ukrepe, da se omogoči njun vsestranski razvoj. Obe strani sta podčrtali, da to predstavlja pomemben doprinos medsebojnemu sodelovanju, poglobljanju medsebojnega zaupanja in utrjevanju prijateljstva med Italijo in Jugoslavijo».

Skupno poročilo pravi dalje, da sta oba ministra «ugotovila obojestransko prepričanje, da medsebojni odnosi ter prijateljsko sodelovanje med Italijo in Jugoslavijo, osnovano na popolnem spoštovanju načel neodvisnosti in suverenosti, ozemeljske celovitosti in nevmešavanja v notranje zadeve, na pomemben način pripomorejo k miru in varnosti in h krepitvi mednarodnega sodelovanja v Evropi in v svetu v duhu listine helsinške konference».

Enotna delegacija Slovencev pri Vrhovcu

Med svojim bivanjem v Rimu je jugoslovanski zvezni sekretar za zunanje zadeve Vrhovec sprejel tudi enotno slovensko delegacijo iz naše dežele, ki jo je vodila senatorka Jelka Gerbec. Delegacija je Vrhovca obvestila o prizade-

vanjih slovenske manjšine v Italiji za zagotavljanje pravic, ki izhajajo iz italijanske ustave in osimskih sporazumov. Člani enotne delegacije so poudarili, da Slovenci v Italiji pričakujemo, da bo komisija predsedstva vlade, ki proučuje vprašanje zakonske zaščite Slovencev, kmalu zaključila svoje delo in pripravila takšen zakonski osnutek, ki bo ugodil zahtevam Slovencev. Enotna delegacija je sekretarja Vrhovca obvestila tudi o političnem vzdušju, ki vlada v tržaški, goriški in videmski pokrajini, poudarila je da demokratične sile podpirajo zakonite zahteve Slovencev a da so se, žal, na zadnjih upravnih volitvah uveljavile sile, ki so izrazito protislovensko usmerjene. Senatorka Jelka Gerbec je poudarila tudi to, da «Slovenci v Italiji vidijo moralno oporo v matičnem narodu, kar pa seveda ne pomeni, da manjšina pričakuje kakršen koli mednarodni vpliv pri reševanju njihovega položaja». Enotna delegacija je tudi poudarila, «da bi urejen položaj slovenske manjšine v Italiji še bolj utrdil dobre odnose med obema državama».

Po končanem obisku pri italijanski vladi je jugoslovanski zvezni sekretar za zunanje zadeve Josip Vrhovec obiskal še Vatikan, kjer ga je sprejel tudi papež Jane Pavel II., nato pa je odšel na obisk v republiko San Marino.

Sorodni pogledi dobrih sosedov

Obisk zveznega sekretarja za zunanje zadeve Josipa Vrhovca v Rimu so v Jugoslaviji spremljali z živim zanimanjem, kar so potrdila tudi vsa sredstva obveščanja. Po končanem obisku je ljubljansko Delo objavilo posebni komentar, ki ga je napisal Janko Tedeško. Med drugim je v omenjenem komentarju zapisano naslednje:

Glede dvostranskih odnosov med Jugoslavijo in Italijo sta ministra Colombo in Vrhovec soglašala, da se razvijajo v «duhu prijateljstva, dobrososedstva, vzajemnega spoštovanja in razumevanja». To nedvomno velja za vsa področja sodelovanja, začevši z maloobmejnimi prometom in drugimi oblikami obmejnega sodelovanja, do stikov posameznih jugoslovanskih republik z italijanskimi deželami, ki dobivajo vedno večjo upravno politično avtonomijo. Če postavimo to dvostransko sodelovanje pod drobnogled, vidimo naslednje: gospodarsko in trgovinsko

(Nadaljevanje na 8. strani)

Plameni Narodnega doma še žgejo v naših srcih

Šestdesete obletnice požiga Narodnega doma v Trstu so se spomnili tudi na pokrajinskem festivalu komunističnega tiska. Govorila sta tov. Stojan Spetič in Fausto Monfalcon.

Objavljamo povzetek Spetičevega govora.

13. julija pred 60 leti so oči naših očetov in dedov obupano strmele proti zalivu, kjer je nebo zažarelo. Gorel je slovenski Narodni dom, kulturno in politično središče Slovencev zasedene Primorske. Zla slutnja se je tedaj zasedla v njihova srca. To je bil začetek temne in krvave dobe. Narodnemu domu so sledili požigi v drugih mestih, napadi na delavske sedeže, šentjakebske barike, streli v Istri in na bazovski gmajni, preganjanje slovenske besede in delavskih organizacij, razsodbe posebnega sodišča in medvojne deportacije, nadaljnji požigi, Rab in Gonars, streljanje talcev in najstrašnejše, Rižarna.

Vse to je doživelo pokolenje primorskih Slovencev in Hrvatov, italijanskih delavcev in protifašistov, ki se niso dali zaslepiti in fašizma niso sprejemali za NOVI RED EVROPE.

Vsa Evropa je zatrepetala, zagorela v junaštvu njenih malih narodov in pokazala pot v svobodo, ki demokraciji, družbeni pravičnosti, enakopravnim odnosom.

Narodni dom so Giuntovi škvadrsti zažgali zato, da bi izbrisali iz središča mesta prisotnost Slovencev. V nacionalistični ihti pa so to prisotnost dokazali za večne čase!

Ne moremo mimo dejstva, mimo spoznanja, da plamen nacionalistične ihte še ni bil za vedno pogašen. Dolgo časa je tlel pod pepelom, se iskril, ko ga je kdo podrezal, sedaj pa spet ogreva del tržaškega prebivalstva, ki nevarno in grozeče dviga glavo.

Kaj je drugega kot poskus izbrisati našo enakopravno prisotnost v mestu, če nam na vse kriplje odrekuje jezikovne pravice? Če bi nas radi preštevali? Kaj je drugega, kot isti strupeni nacionalizem, ko se zaganjajo proti predlogu o dvojjezičnosti ali če nam ga hinavsko ponujajo samo v oddaljeni okolici in na podeželju?

Boj za prepoved Trsta, ki ni samo gospodarskega pač pa predvsem kulturnega, miselnega, političnega in moralnega značaja, je naš boj za kulturo enakopravnega sožitja, za globalno zaščito slovenske manjšine povsod in enako za vse, je boj za prijateljstvo, medsebojno spoznavanje in spoštovanje, je boj za protifašistično enotnost Slovencev in Italijanov, za mir in družbeni napredek. V tem boju stojimo komunisti v prvi vrsti, toda ne sami, ker se zavedamo pomena enotnosti, strnjivosti, sloge.

Zato ne moremo odobravati poskusov ločevanja, osamljanja, nesmiselne polemike, kakor tudi očitke o nekakšni mlčnosti do narodnostnega vprašanja.

V teh letih smo marsikdaj sami odbijali napade nacionalistov in šovinistov in dosledno branimo načela o globalni zaščiti slovenske manjšine, o prijateljskem sodelovanju z Jugoslavijo. Našo doslednost so dobromisleči razumeli, spletkarji pa ne.

Poudarjamo: potrebna nam je enotnost. Zadovoljni smo, ker smo na junjskih volitvah ohranili trdnjave sožitja in napredni obroč okoli mesta. To so pogoji za dokočno zmago nad silami mračnjstva, ki so sicer močne, vendar ne morejo proti toku zgodovine. Na ta boj smo pripravljeni in vanj pozivamo vse naše ljudi, da bo slika pogorišča. Narodnega doma v Trstu le spomin na preteklost, ne pa še nezaceljena rana, ki skeli.

Čedad

KD Trinko zahteva kazen za neznane mazače na Kamenici

ČEDAD — Kulturno društvo Ivan Trinkanje iz Čedada je, po škodi in požaru, ki sta ju neznani vandali povzročili na Kamenici pri Spodnjem Tarbiju, vložilo prijavo proti neznancem. Na Kamenici prirejajo vsako leto tradicionalno »Srečanje sosednjih narodov«, v prejšnjih dneh so neznani vandali uničili naprave za pripravo tega praznika in pomazali kamen, ki označuje kraj, kjer se zbirajo Slovenci iz Nadiških dolin.

V prijavi so omenili tudi prejšnje dogodke, ki so po vsej verjetnosti istega izvora, to je oskrnitev grobov italijanskih in slovenskih partizanov na pokopališču Zornjega Tarbija in mazanje prej omenjenega kamna. Kulturni krožek je v prijavi zahteval, da neznane skrunilce odkrijejo in kaznujejo ter da preprečijo nadaljnja vandalska dejanja. Krožek je zahteval tudi nadzorstveno službo.

Koroški Slovenci odklanjajo vlogo »kamna spotike«

CELOVEC — Vodjem volilnih list je seveda prepuščeno, da se spopadajo na svoj način, vendar pa taki konflikti ne smejo biti iznošeni na hrbtu manjšine. Tako izvršni odbor Zveze slovenskih organizacij zavzema stališče do izjav koroškega deželnega glavarja Wagnerja. Wagner je pred dnevi ostro napadel vodstvo slovenske manjšine in postavil trditev, da si posamezni slovenski funkcionarji prizadevajo, da bi Slovence potisnili v izolacijo. Imenoma in zelo emocionalno je pri tem napadel Karla Smoleja, člana predsedstva narodnega sveta koroških Slovencev in hkrati vodjo Koroške enotne liste, ter v tej zvezi zagrozil, da ne bo več pogosto pripravljen se pogovarjati s takim ljudmi, tudi ne pri uradnih pogovorih. Wagner je dejal dalje, da pri izbiri partnerjev za pogovor velja načelo prostovoljnosti, to pa seveda meri na celotno vodstvo slovenske manjšine. S tem Wagner ponovno aktualizira svojo trditev, da osrednji organizaciji nista edino in pravo zastopstvo slovenske manjšine.

Zato izvršni odbor Zveze slovenskih organizacij poudarja, da sta edino v Avstriji in v inozemstvu priznano zastopstvo slovenske manjšine na Koroškem Zveza slovenskih organizacij in Narodni svet koroških Slovencev. Znano je, da sta obe osrednji organizaciji že od podpisa državne pogodbe naprej pogovorni partner zvezne vlade in da se tudi zdaj pogovarjata o konkretni izvedbi operativnega koledarja. Zveza pa si prizadeva, da bi tudi na deželni ravni prišlo do konstruktivnih pogovorov, katerih namen naj bi bil, da se rešijo tista vprašanja, ki so v pristojnosti dežele.

(Sindok)

Pred generalno konferenco UNESCO v Beogradu

Prispevek sedanosti in prihodnosti

Generalna konferenca organizacije UNESCO, ene od specializiranih agencij Združenih narodov, ki bo v začetku jeseni v Beogradu, bo tudi izjemna priložnost za seznanitev širšega javnega mnjenja s to organizacijo, ki igra v mednarodnih odnosih vse pomembnejšo vlogo, saj prispeva svoj delež k pozitivnemu razmahu mednarodnega sodelovanja na področju izobraževanja, znanosti in kulture.

UNESCO, ki so ga v okrilju antihitlerjevske koalicije ustanavljali že med drugo svetovno vojno in ga naposled ustanovili kot specializirano agencijo v sistemu Združenih narodov na njeni ustanovitveni skupščini leta 1945 v Londonu, je izrazil najgloblje težnje in želje v vojni izmučenega človeštva, da do vojn ne bi več prišlo, tudi z razvojem mednarodnega sodelovanja na področju izobraževanja, znanosti in kulture. To je zelo eksplicitno izraženo tudi v njegovi ustanovni listini, kjer so »ohranitev in krepitev miru, spoštovanje človečanskih pravic in razmah mednarodnega sodelovanja na področju izobraževanja, znanosti in kulture« označene kot enovito politično izhodišče.

Takoj je treba povedati, da ji je ostal UNESCO zvest do današnjega dne, čeravno mu je obči razvoj mednarodnih odnosov, ki ga pogostoma obremenjujejo resne krize in skrb vzbujajoče zaostritve, nastavljal na pot nenehne ovire. Vendar pa sta pristop socialističnih dežel in še predvsem antikolonialistična revolucija šestdesetih let, ki ji je sledil pristop novoosvojenih dežel k organizaciji UNESCO, temeljito spremenila razmerje sil. Zelo naglo in učinkovito so dežele v razvoju preobrazile vzdušje v organizaciji UNESCO ter usmerile njeno aktivnost k sebi in svojim problemom.

Posledice oboroževalne tekme

Bojujoč se za mir, je UNESCO pogumno poudarjal absurdnost oboroževalne tekme, ki na leto pogoltne 450 milijard dolarjev ter angažira pri izpopolnjevanju in izumljanju sredstev za množično uničevanje prek 500.000 sijajnih znanstvenikov — ob že doslej nakopičenem orožju, ki bi lahko kar dvajsetkrat uničilo naš planet. Po drugi strani pa lakote in smrti, med osemnajstimi milijoni otrok, ki doživijo komaj pet let, pa jih je kar sedemnajst milijonov iz dežel v razvoju. Na vesti človeštva je podatek, da sodobno razvite države z veliko »težavo« glasujejo za letni proračun organizacije UNESCO (okrog 200 milijonov ameriških dolarjev), iz katerega so financirane akcije pomoči

izobraževalnim, znanstveno-tehnološkim, kulturnim in informativnim dejavnostim v deželah v razvoju, na vsem svetu pa porabijo za oborožitev tolikšno vsoto in samo dveh urah.

Priznati je treba, da je organizacija UNESCO prispevala svoj delež k lažji prebroditvi nekaterih političnih »mat pozicij«. Tako je na primer, UNESCO v svoje članstvo sprejel Ljudsko republiko Kitajsko, Japonsko, Nemško demokratično republiko in Angolo, še preden jih je sprejela generalna skupščina Združenih narodov. S svojim antirasizmom in brezkompromisnim bojem za človekove pravice je UNESCO prisilil rasistično Južno Afriko ter svojčas tudi Salazarjevo Portugalsko, da sta se odpovedali članstvu. Namibija, katere ljudstvo se bojuje za osvoboditev izpod kolonializma, je že postala članica organizacije UNESCO, Palestinska osvobodilna organizacija pa ima na sedežu UNESCO opazovalno misijo.

Center intelektualnega sodelovanja

UNESCO je svojevrstni center svetovnega intelektualnega sodelovanja. V dokaz za to je potrebno naštetih samo nekaj dejstev: UNESCO je v letu 1973-1974 organiziral po vsem svetu 294 znanstvenih sestankov, seminarjev in simpozijev, ki se jih je udeležilo nekaj deset tisoč znanstvenih, prosvetnih ali kulturnih delavcev, raziskovalcev in javnih delavcev. V letu 1977 je bilo v 83 deželah 160, v letu 1978 pa v 135 deželah 211 takih sestankov. Tako se vsako leto na vseh celinah zvrsti po 150 do 200 znanstvenih zborovanj na razne teme, ki so pogosto bistvene za razvoj dežel v razvoju pa tudi drugih držav.

UNESCO izda vsak dan po eno pomembnejšo publikacijo. Te izdaje obravnavajo posamezna področja izobraževanja, znanosti, kulture ali informativnega razvoja in so pogosto dragocen prispevek ter pripomoček tisočim strokovnjakom, znanstvenikom ali raziskovalcem, ki se ukvarjajo s temi ali podobnimi vprašanji. Redni časopisi organizacije UNESCO so odprti za vse prispevke, ki bogatijo izmenjavo znanja in izkušenj med narodi. Njen časopis občega tipa »Glasnik UNESCO« (ki ga bodo kmalu začeli izdajati tudi starih jezikih jugoslovanskih narodov), izhaja v dvajsetih jezikih po vsem svetu in v večmilijonskih nakladah ter služi interesom razmaha mednarodnega sodelovanja. UNESCO je mednarodna mednarodna organizacija. V njenem delu in aktivnostih pa po strogo določenih

merilih aktivno sodeluje 465 mednarodnih vladnih organizacij, ki vključujejo milijone intelektualcev iz vseh dežel sveta.

V petintridesetih letih svoje raznotere in plodne dejavnosti je UNESCO posvečal omembe vredno pozornost normativni dejavnosti. Njen prispevek bi lahko v tem pogledu ocenjevali kot zgodovinsko pomemben. V njenem okviru je bilo tako, denimo, obdelanih, formuliranih in sprejetih pet deklaracij, 25 konvencij, protokolov in sporazumov s področja pristojnosti organizacije UNESCO, med katerimi je posebej pomembna konvencija o zaščiti naravne in kulturne dediščine; na njeni podlagi je bilo vpisanih v Seznam svetovne kulturne in naravne dediščine tudi osem kulturnih spomenikov ter naravnih znamenitost Jugoslavije. Končno pa je organizacija UNESCO formulirala in sprejela tudi 26 »mednarodnih priporočil«, ki so s svojimi določili »priporočila vladam« držav članic vrsto progresivnih rešitev za posamezna področja in vprašanja.

Na področju varovanja in razširitev spoštovanja človekovih pravic je organizacija UNESCO dosegla izjemen napredek. Na tem področju je daleč presegle »klasične človekove pravice« sodobnih parlamentarnih demokracij ter uveljavila številne »nove človekove pravice«. K temu je po eni strani v izdatni meri prispevalo dejstvo, da je z vstopom v UNESCO večina nekdanjih kolonij na področje varovanja in razširjanja človekovih pravic usmerjala svoje dejavnosti, kar zadeva odpravo kolonializma, neokolonializma, rasizma in apartheidu kot najbolj ostrih posegov v človekove pravice in človekovo dostojanstvo, po drugi strani pa uveljavitev in spoštovanje kulturne identitete, pluralizma v kulturi ter enakopravnosti vseh kultur, bodisi velikih bodisi majhnih narodov.

Za razvoj narodov in narodnosti

V okviru organizacije UNESCO je prišla v minulih desetletjih močno do izraza pravica slehernega naroda do endogenega razvoja, razvoja, ki najbolj celovito ustreza strukturi, tendencam, običajem in značaju etnične, plemenske, manjšinske, narodnostne skupine ali naroda. Po svojem pomenu je še posebej poudarjena pravica do udeležbe v vseh sferah razvoja, kar v kontekstih stališč razumemo kot pravico, ki je kar najbolj neposredno povezana s položajem človeka v okviru njegove ožje ali širše skupnosti.

Na 21. generalni konferenci bo 3.500 do 4.000 udeležencev iz 150 dežel šestintrideset dni razpravljalo o programu in proračunih organizacije UNESCO za naslednje triletno obdobje (1981-1983), razpravljali pa bodo tudi in še posebej o prispevku UNESCO h krepitevi miru, k zaustavitvi nesmiselne oboroževalne tekme, o prispevku organizacije UNESCO k vzpostavitvi nove mednarodne ekonomske, kulturne in informativne ureditve.

(Komunist)

Umberto Cerroni

Gramscijev besednjak

2.

Drugi sestavek, ki ga je Cerroni naslovil «Nova teoretična os», osvetljuje Gramscijevo (politično) misel predvsem s stališča njene izvirnosti. Pisec poudarja, da je neplodno spraševanje, ki je tradicionalno prevladovalo, v čem je kontinuiteta Gramscijeve misli glede na marksistično tradicijo Druge in Tretje internacionale. Debata o Gramsciju se je preveč pogostoma osredotočila na njegove neposredne politične predloge ali pa na posamezne koncepte, manjkal pa je «organski poskus, da ponovno najdemo sistematično nit Gramscijevega razmišljanja o politiki. Pisec misli, da je to moči doseči le, če rekonstruiramo Gramscijevo analizo države, pravzaprav njegovo dokaj kompleksno in organsko analizo določene države, npr. italijanske države. Gramsci je raziskoval razloge, zakaj italijanski kapitalizem — ki se je prvi pojavil v Evropi — ni mogel doseči nacionalne združitve, kar je hiter dosežek na primer kasnejši angleški in celo ruski kapitalizem; raziskoval je torej «zgodovinske razloge, ki lahko zavrejo izpolnitev kapitalistične izkušnje v ekonomsko razvitih deželah in, na drugi strani, teoretične razloge, ki bi lahko pospešili dozorevanje nove (socialistične) države tam, kjer ni prišlo do nacionalne združitve, čeprav so obstajali zanjo vsi zgodovinsko-ekonomski pogoji».

Cerroni svojo razlago še bolj zaostri, ko pravi, da v italijanskem primeru ne gre samo za specifične poteze ekonomske strukture, marveč predvsem «za različno ureditev odnosa med vladajočimi in vladanimi (dominante dominati). Znajdemo se pred državo, ki je bila zgrajena pozno in brez 'nacionalne kulture'; in zato pred državo, v kateri imamo vladajoči razred, ki ni hkrati vodilni (una classe dominante non-dirigente). V tem je šibkost italijanske države, toda to tudi daje delavskemu razredu veliko zgodovinsko prednost, če le uspe razumeti, da mora postati vodilni razred (classe dirigente) dokler je še vladani razred» (classe dominata). V takšni postaviti išče Cerroni tudi izvirnost Gramscijevega gledanja na državo (država ne samo kot represivni aparat, marveč tudi kot idejna in moralna moč, problem konsenza) in na razmerje med nacionalno državo in nacionalno kulturo: delavski razred se mora potegovati za vodilno vlogo v nacionalni kulturi, s čimer se v razvitih državah Zahoda napredne sile lahko celo polastijo «močnega člana», če vladajoči razred ni uspel hkrati izoblikovati prepričljive vodilne vloge in, predvsem, če «postane vladani razred kulturno vodilen».

Izvirnost Gramscijeve vizije in njegovo zgodovinsko aktualnost skuša Cerroni še podrobneje osvetliti v tretjem sestavku, ki ima za naslov Gramscijevo formulo «Univerzalnost + politika». Po-

tem ko pisec kritično zavrne stalinistično in webrovsko razumevanje zveze teorija-praksa in s tem tudi problematizira njune poglede na družbeno znanost, osvetli tri temeljne prispevke Gramscija k sodobni teoriji kulture: teorijo hegemonije; razmerje med kulturo in politiko in zgodovinsko teorijo univerzalizacije človeštva.

Gre pravzaprav za motive, ki jih v neki meri že obravnava v prejšnjih sestavkih, le da je tu temeljna iztočnica ravno ta proces univerzalizacije. Gramsci je večkrat ponavljal, poudarja Cerroni, da potrebuje Italija revolucijo, ki bi v sebi združevala intelektualno univerzalno raven renesanse in ljudskost (tj. politiko) reformacije. V zgodovinskem primanjkljaju te povezave med univerzalnim in političnim vidi Gramsci splošnejši problem (ki je, med drugim, omogočil tudi zmago fašizma v Italiji), ki ga Gramsci takole opredeljuje: «Regresivne in konservativne socialne skupine se vračajo vedno bolj v svojo začetno ekonomsko-korporativno fazo, medtem ko ostajajo napredne in inovativne skupine še vedno prav v začetni ekonomsko-korporativni fazi». Dejstvo, da se je kultura ali univerzalnost — poudarja dalje Cerroni — na ta način odlepila od neposrednih interesov buržoazije, in da se, na drugi strani, še ni spojila s praktičnimi interesi proletariata, ima za posledico veliko krizo, krizo, ki ni samo praktična, marveč tudi moralna in intelektualna. V tej krizi, ki neločljivo povezuje usodo delavskega razreda z usodo civilizacije in narobe, se znova zaostre, pravi pisec, stara dilema: «barbarstvo ali civilizacija».

Gramsci išče izhod iz te krize v univerzalizaciji človeštva. Vsebinsko te univerzalizacije je treba videti, pravi Cerroni, «v praktičnem preseganju vsake delitve družbene skupnosti, pa najsi gre za ekonomske delitve ali za politične delitve, torej v praktični združitvi vsega človeškega rodu na planetarni ravni». Tako dobiva kritika politike kot tudi klasična teorija o odmiranju države nov poudarek, ker pomeni hkrati «preseganje nacionalnega trga in ločitve nacij, planetarno projekcijo združevanja človeškega rodu in posebej konec delitve na vladajoče in vladane, na intelektualce in navadne ljudi». Kritika politike se kaže torej hkrati kot univerzalizacija politike, kot proces njenega osvobajanja institucionalno-reprezentativnih in elitistično-prisilnih značilnosti in kot proces širjenja politike v smislu krepitev njenih intelektualno-kulturnih razsežnosti, kot skupnostnega sožitja ljudi. V tek tontekstu dobiva pri Gramsciju in v sodobnosti nov poudarek razmerje med teorijo in prakso (ravno potenciranje teorije v zvezi teorija-praksa). V sodobnem času, v katerem prihaja sploh do poudarjene vloge subjektivitete v zgodovini, dobí Gramscijevo formulo **univerzalnost + politika** in na njej za-

snovana akcija novo spodbudo v «produktivnem združevanju intelektualnega dela z manualnim delom (in zato intelektualnega sloja z delavskim razredom), pa tudi v rastoči nujnosti, da se revolucionarna politika bogati s kulturo in znanostjo». Naloga prihajajočega komunizma je, da združi univerzalnost in politiko, ta naloga pa se mora uresničevati že v današnji dobi; kolikor delavski razred oblikuje nov «zgodovinski blok», ki ga vodi še preden je postal politično vladajoči razred, toliko se emancipacija delavskega razreda razkriva v razvitih kapitalističnih deželah, v «močnih členih» zgodovine, kot občečloveška emancipacija. Tako se razodeva v konkretnem zgodovinskem procesu z novo močjo povezana med ekonomijo, politiko, kulturo, teorijo in univerzalno razodtujitvijo. Če je po eni strani res, pravi Cerroni, da lahko moralno odtujitev premagamo samo, če odpravimo ekonomsko izkoriščanje, pa ni nič manj res, da «praktična odprava ekonomskega izkoriščanja zahteva politično posredovanje, v katerem se že na ravni kulture organsko oblikuje človeški rod in s tem tudi (za sedaj) teoretični proces obče razodtujitve».

In po branju nam Gramsci, ta subtilni marksistični intelektualcelec in daljnovidni revolucionarni politik, postane bližji. V bogati mreži problemov, ki se skrivajo pod zgoščenimi in specifično obarvanimi zgodovinskimi plastmi, nam Cerroni razkrije nekatere vzliščne točke, ki se navezujejo na vprašanja, ki se zastavljajo tudi nam. Med temi vprašanji naj zlasti omenimo problem dviganja zavesti od njene ekonomsko-korporativne ravni na raven občestva, v katerem prihaja do sinteze med znanostjo, kulturo in politiko; dalje nam je lahko zelo blizu poudarjanje ustvarjalne in osvoboditeljske vloge teoretične kulture v najširšem pomenu besede ob hkratni zavesti o nujnosti tesne povezanosti te kulture z realnim življenjem.

Zlasti se zdi spodbudno Cerronijevo razmišljanje (pri čemer prav tako sledi Gramsciju) o perspektivi univerzalizacije politike, ki jo navezuje na hkratno preseganje dualizma vladajočih in vladanih in delitve človeštva na intelektualce in «navadne ljudi». Vse to so res ključni dolgoročni odprti problemi razvoja sodobnega socializma in človeškega napredka.

Res je: s stališča izkušnje, ki jo neposredno živimo, so naši odgovori na posamezna vprašanja, ki jih tudi nam zastavlja sodobnost, v tej ali drugi točki nujno specifični; na to ali drugo stvar, ki se v drugih razmerah kaže predvsem kot teoretični problem, smo bili prisiljeni iskati tudi čisto «operativne» odgovore.

Cerronijevo delo nam res pomaga razumeti Gramscijevo misel predvsem z vidika njene aktualnosti za današnji čas in za prihodnost.

ADOLF BIBIČ

(Konec)

* Umberto Cerroni, *Lessico Gramsciano*, Editori Riuniti, Roma 1978.

Teorija in praksa, št. 2-3, Ljubljana 1980

KPI odločno proti odbitku plače zaposlenim

KPI odločno nasprotuje vladnemu odloku o odbitku pol odstotka mesečne plače zaposlenim. Že ob sami objavi omenjenega odloka je napovedala, da bo v parlamentu predložila resolucijo o tem vprašanju. In to se je tudi zgodilo.

Toda proti omenjenemu odloku so tudi nekatere druge politične sile in marsikaj daje slutiti, da ga bo vlada umaknila oziroma ga spremenila v zakonski osnutek, o katerem bi tekla široka razprava v parlamentu.

Sicer pa so glede omenjenega odloka deljena mnenja ne le v političnih krogih temveč tudi v sindikatih samih, čeprav je sindikalni vrh sprejel vladni odlok. O teh vprašanjih teče sedaj živahna razprava v sindikalnih organizacijah in seveda na bazi sami.

Komunisti in drugi, ki nasprotujejo vladnemu obloku, in še posebej delavci, poudarjajo da je pobuda vlade zgrešena. Ni mogoče namreč prav od delavcev in zaposlenih sploh zahtevati nove žrtve za o zaježitev inflacije. Za to so potrebni drugi ukrepi.

Izjava M. Lavrenčiča

(Nadaljevanje s 3. strani)

tem, da so se tako masovno udeležili volitev ter oddali svoj glas politični skupini, katero so smatrali za najprimernejšo.

Kot svetovalec, izvoljen na listi Občinske enotnosti, sem se posebno zahvalil tistim volivcem, ki so nam zaupali svoj glas. Kot novoizvoljeni župan sem se zahvalil tistim občinskim svetovalcem, ki so me smatrali vrednega njihovega zaupanja in za težko nalogo, katero upam, da bom zmogel opravljati s pomočjo odbornikov. (Za efektivna odbornika sta bila izvoljena Jože Ferfolja in Karlo Černic, za suplenta pa Dario Legiša in Bruno Šuligoj).

Zatem je tovariš Mario Lavrenčič podčrtal naslednje:

Smatral sem za potrebno, da sem se na že omenjeni prvi seji novega občinskega sveta, v imenu vseh občanov zahvalil bivšemu županu Andreju Jarcu, ki je skoraj 25 let žrtvoval za dobrobit doberdobske skupnosti (svetovalci in vsi prisotni so Andreju Jarcu, ki je bil navzoč z aplavzom izkazali hvaležnost).

V programskih izjavah sem se ustavil le ob nekaterih bistvenih točkah:

Večja decentralizacija pri upravljanju, z največjo možno participacijo vseh občanov, vendar, da se to omogoči, je potrebno nuditi občanom vse informacije in bodoča uprava bo poiskala

Narodna in študijska knjižnica v Trstu obvešča, da bo zaradi poletnih počitnic knjižnica zaprta ob 26. julija do vstevši 27. avgusta 1980.

najprimernejše oblike za stalno informiranje občanov.

Nadaljevanje politike vključevanja v konzorcije z demokratičnimi upravami iz tržiškega okrožja, to ne samo zato, ker se majhna občina kot je naša, ne more zapirati sama vase, pač pa tudi zaradi prepričanja, da bomo s strani italijanskih demokratov dobivali stalno podporo, kot smo jo že, ne samo pri reševanju vsesplošnih problemov, pač pa tudi pri reševanju naših narodnostno specifičnih vprašanj.

Stalna budnost za obrambo slovenskega obličja doberdobske občine, kot tudi skrb za ohranitev ekološke specifičnosti kraške pokrajine; to predvsem z urbanističnimi inštrumenti, kot tudi s pomočjo Kraške gorske skupnosti, ki naj bi dala pomoč tudi za reševanje gospodarskih problemov občine.

Večje sodelovanje med slovenskimi občinami v zamejstvu, kajti dosedaj je to sodelovanje bilo precej površno; na ta način bi lahko bolj koordinirali delo in pridobili več izkušenj, posebno pri reševanju narodnostnih vprašanj.

Prav tako ugotoviti sodelovanje in ojačiti že utrjene vezi z matično domovino še posebno pa s občinami in krajevnimi skupnostmi ob meji.

Vrednote NOB so bile osnova, na katero so se oslanjale vse prejšnje uprave liste Občinske enotnosti, pri vsakdanjem delu so jim te vrednote stale vedno ob strani. Te vrednote bodo tudi osnova našega bodočega dela za reševanje vseh problemov naše skupnosti in še posebno narodnostnih problemov ter za doseg globalne zaščite Slovencev v Italiji.

Edvin Švab potrjen za župana občine Dolina

V četrtek, 17. t.m. se je sestal občinski svet v Dolini ter izvolil župana in odbornike. Za župana je potrjen Edvin Švab, za odbornike so izvoljeni: Marino Pečenik (PSI), Boris Mihalič (KPI), Stojan Sancin (KPI) in Karlo Slavec (KPI), za namestnika odbornikov pa sta izvoljena Silvana Petaros in Dario Kraljič (oba pripadata KPI). Podžupan bo še naprej Marino Pečenik. Potrjena je torej dosedanja koalicija KPI-PSI. (Ker je bila redakcija lista že zaključena, ne moremo obsežneje poročati o seji).

Sorodni pogledi

(Nadaljevanje s 4. strani)

sodelovanje se razvija uspešno in celo trgovinski deficit, ki je naša kronična bolezen, se zmanjšuje. Poudariti je treba, da v trgovini z Italijo pokrivamo velik del uvoza z našim izvozom, kar ne velja za trgovinsko sodelovanje z drugimi zahodnimi državami. V gospodarskem sodelovanju pa primanjkuje, kot piše v zaključnem sporočilu, »višjih oblik sodelovanja«, kot je na primer industrijska kooperacija. Naše gospodarstvo teži k takšnim oblikam, ni pa mogoče reči, da obstaja podobna potreba tudi na italijanski strani.

Pod drobnogledom izstopata še dva problema: gradnja industrijske cone na Krasu in

zakonska ureditev položaja slovenske manjšine v Italiji.

Načrt industrijske cone je obudil tržaške nacionalistične kroge, ki jih je čas potisnil v pozabo. Ti krogi so izrabili gospodarski del osimskega sporazuma kot motiv za napad na celotni sporazum in za kaljenje odnosov z Jugoslavijo. Odveč bi bilo poudarjati, da jim dobrih odnosov ni uspelo skaliti, toda hkrati bi bilo »nojevsko« zatrjevati, da se bodo ti meščansko nacionalistični krogi razkosali ob lastnih nostranj nasprotjih. Kako razrešiti vzel industrijske cone? Kako politično onemogočiti tržaško »listo«, ki se navdihuje ob anahronističnih načrtih? To je vprašanje odnosa italijanskih političnih sil. Kar zadeva industrijsko cono, ki izhaja iz osimskega sporazuma in je zatorej stvar tako Italije kot Jugoslavije, piše v sporočilu, da bodo strokovnjaki obeh strani »iskali rešitve v skladu s skupnimi interesi«.

Zakonska ureditev položaja slovenske manjšine je italijanska notranja zadeva in to je bilo poudarjeno tudi ob srečanju zveznega sekretarja za zunanje zadeve Josipa Vrhovca z enotno slovensko delegacijo. Odnos do manjšin, piše v skupnem sporočilu, je »pomemben faktor v razvijanju dobrososedskih odnosov«. To pomeni, da poln nacionalni, kulturni in gospodarski razvoj manjšin krepi in pogloblja odnose med državama. Slovenci v Italiji so že večkrat dobili zagotovila, da bo vlada uredila njihov zakonski položaj. Za to se borijo tudi vse demokratične sile.

Šefa italijanske in jugoslovanske diplomacije sta posvetila velik del pogovorov mednarodnim vprašanjem. V krogih italijanskega zunanjega ministrstva je bilo slišati, da so pogovori pokazali, kako obstaja več sorodnih kot različnih stališč. Jugoslavija in Italija se zavzemata za večjo vlogo OZN in za spoštovanje njenih odločitev. Obsojata vmešavanje v notranje zadeve suverenih držav, prizadevata si za uspeh madridske konference o varnosti in sodelovanju v Evropi in Sredozemlju, podpirata razorožitev

Zaradi poletnih počitnic v avgustu DELO ne bo izšlo.

Uredništvo

PRISPEVKI

V SPOMIN

V spomin svojih dragih darujeta Cvetka in Franc Malalan z Opčin 10.000 lir za DELO.

V spomin na Josipa in Ivana Bukovca s Proseka darujeta sestri 10.000 lir za sklad DELA.

S Kontovela so nam poslali naslednje prispevke za sklad DELA:

Josip Štoka 7.000 lir, Majda in Rado Menucci 5.000 lir, Vida Gerlanc in Menucci 5.000 lir, Angel Gerlanc 5.000 lir, Bruno 4.000 lir.

Lado Terčič s Proseka je prispeval 4.000 lir za DELO.

Vsem se iskreno zahvaljujemo.

DELO - glasilo KPI
za slovensko narodno manjšino
Direktor **ALBIN ŠKERK**

Ureja uredniški odbor
Odgovarja **FERDI ZIDAR**
Uredništvo in uprava:

Trst - Ulica Capitolina, 3
telef. 764-872, 744-047

Dopisništvo v Gorici: Ulica Locchi, 2
telef. 24.36

Poštni tekoči račun 11/7000

Letna naročnina 3.000 lir

Tisk Tipo/Lito Stella v. Molino a Vento 72 - TS